

Liftläroplanens Allmänna råd

Att använda mobila arbetsplattformar – liftar – är förknippat med många risker. En välutbildad liftoperatör kan minimera riskerna och undvika olyckorna. Därför behövs utbildning. I Liftläroplanen, LLP beskrivs vad som bör ingå i en grundläggande operatörsutbildning för arbete med liftar.

1. Liftutbildningsrådet, LUR

Liftutbildningsrådet, LUR, är ett oberoende organ som förvaltar LLP och ansvarar för dess innehåll och utveckling. LUR auktoriserar utbildningsföretag som förbinder sig att följa LLP och LUR:s villkor. Auktoriserade utbildningsföretag har rätt att använda LUR:s logotyp och beteckningen "Auktoriserad LLP-utbildning".

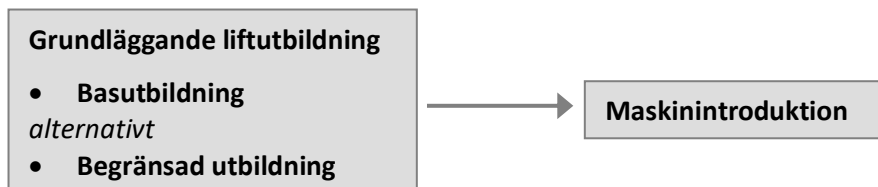
2. Internationell ISO-standard för liftutbildning

LLP är utformad efter den internationella ISO-standard för liftutbildning: *Mobila arbetsplattformar – Utbildning för operatör (förare) (SS-ISO 18878:2013)*. LUR rekommenderar auktoriserade liftutbildare att använda standarden tillsammans med LLP. Vid eventuella otydligheter i överensstämmelse hänvisas alltid till standarden.

4. Utbildningssystem för liftutbildning

LLP ingår i ett utbildningssystem som består av grundläggande liftutbildning och maskinintroduktion. Grundläggande liftutbildning enligt LLP kan antingen genomföras i form av en basutbildning eller i vissa fall som en begränsad utbildning. Den utbildade liftoperatören ska sedan genomgå en maskinintroduktion varje gång faktiskt arbete påbörjas med en ny liftmodell.

LLP:s utbildningsprocess

4.1 Grundläggande liftutbildning

LLP-basutbildning

LLP-basutbildning ger liftoperatören en heltäckande behörighet för de vanligt förekommande lifttyperna.

Teori: Teoretisk genomgång och ett teoretiskt slutprov som ger kunskaper om alla vanligt förekommande lifttyper.

Praktik: Praktiska övningsmoment och praktiska slutprov på liftar av typ 1A/3B alternativt 1B/3A, vilket ger liftoperatören behörighet att arbeta med liftar av typ 1A, 1B och 3A och 3B.

LLP-begränsad utbildning

LLP-begränsad utbildning ger endast behörighet att använda enstaka lifttyper. Av utbildningsbeviset för LLP begränsad utbildning ska framgå vilken eller vilka lifttyper beviset är begränsat till. Vid användning av andra lifttyper måste en ny utbildning genomföras.

Teori: Den teoretiska delen är densamma i LLP begränsad utbildning som i LLP basutbildning. Teoretisk genomgång och ett teoretiskt slutprov som ger kunskaper om alla vanligt förekommande lifttyper.

Praktik: Praktiska övningsmoment och praktiskt slutprov på enstaka lifttyper.

4.2 Maskinintroduktion

Efter att liftoperatören genomgått en grundläggande liftutbildning enligt LLP, i form av basutbildning eller begränsad utbildning, ska en maskinintroduktion genomföras varje gång faktiskt arbete påbörjas med en ny liftmodell. Med maskinintroduktion menas att den redan utbildade liftoperatören blir visad liften av en annan utbildad liftoperatör som är väl förtrogen med den specifika liftmodellen.

Vid utbildningstillfället bör liftutbildaren klargöra betydelsen av maskinintroduktion för eleven, så att denne sedan som utbildad liftoperatör ser till att få en maskinintroduktion varje gång en ny specifik liftmodell ska användas.

Maskinintroduktion är en del av den kunskap som operatörens arbetsgivare är skyldig att se till att arbetstagaren har. Det är därför arbetsgivarens – arbetsledningens ansvar att maskinintroduktion genomförs, t.ex. genom att delegera detta till annan operatör som är väl förtrogen med liften – lifttypen eller till uthyraren eller dennes representant.

LUR har tagit fram ett dokument som beskriver vad som bör ingå i en maskinintroduktion. Dokumentet finns på LUR:s webbsida www.liftutbildning.se.

4.3 Kategorisering av lifttyper i grundläggande liftutbildning

I LLP-basutbildning och LLP-begränsad utbildning delas de mobila arbetsplattformarna in i kategori 1A, 1B, 2A, 2B, 3A och 3B. Indelningen av liftar i kategorier kommer från den gruppindelning och typindelning av mobila arbetsplattformar som finns i standarden SS EN 280:2013:

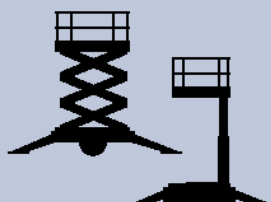

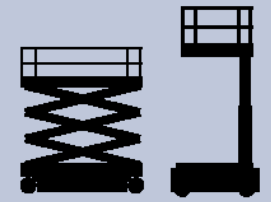
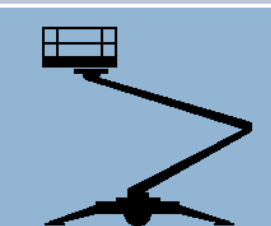

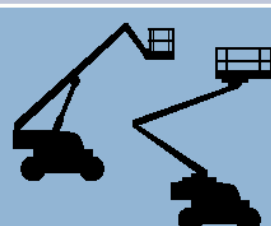
Grupp A: Mobilplattformar där den vertikala projektionen av lastens tyngdpunkt alltid är innanför stjälpningskanterna.

Grupp B: Mobilplattformar där den vertikala projektionen av lastens tyngdpunkt kan komma utanför stjälpningskanterna.

Typ 1: Körning är endast tillåten med Mobilplattformen i dess transportläge.

Typ 2: Körning med upplyft arbetsplattform styrs från en manöverplats på chassit.
(Liftar av kategori 2 är inte så vanligt förekommande och generellt kan sägas att de endast används av specialistföretag.)

Typ 3: Körning med upplyft arbetsplattform styrs från en kontrollplats på arbetsplattformen.

KATEGORI	1	2	3
A			
B			

Utbildning på liftar av typ 2

Liftar av typ 2A och 2B är specialmaskiner; exempel på typ 2A är spårbundna saxliftar, exempel på typ 2B är underbroliftar, spårbundna bomliftar och elverksliftar. Dessa lifttyper finns normalt inte med vid en vanlig LLP-basutbildning. För att arbeta med liftar av typ 2A och 2B behövs en mer omfattande utbildning än LLP-basutbildning. Basutbildningen är en bra grund att utgå från, men den måste kompletteras med mer utbildning på den specifika maskinmodellen. En sådan utbildning utförs oftast av leverantören av maskinen, eller internt i det specialistföretag som använder maskinen.

5. Liftutbildningens omfattning i tid

Liftutbildningen måste ta den tid som eleven behöver för att klara ett teoretiskt prov och ett praktiskt prov enligt de krav som finns i LLP. Den tid som en liftutbildning bör omfatta beror av antal elever och deras förkunskaper, antal instruktörer samt antal maskiner att använda till praktiska övningsmoment vid utbildningstillfället.

En riktlinje är att en kurs med 10-15 elever, en instruktör, två bomliftar och en saxlift, bör omfatta minst 8 timmar. För att elever med låg kunskap ska hinna med alla moment i utbildningen under en dag, kan utbildningen exempelvis genomföras med färre elever eller fler instruktörer.

6. Instruktörens kompetens

Utbildningsföretaget ansvarar för att utbildaren har tillräcklig kunskap, kompetens och erfarenhet av liftar och liftutbildning.

Instruktören skall vara en behörig person enligt definitionen i standarden SS-ISO 18893 punkt 3.10. "Behörig person; person som genom innehav av en erkänd examen, certifikat eller genom profession, eller genom omfattande kunskap, utbildning och erfarenhet med framgång har visat sin förmåga att lösa eller analysera problem relaterade till situationen, arbetet eller projektet i fråga."

Utbildningsföretaget ska årligen genom egenkontroll genomföra revision av verksamheten och säkerställa att den följer aktuella föreskrifter, standarder och läroplanen.

7. Utbildningsbevis

Auktoriserade liftutbildningsföretag har rätt att använda LUR:s logotyp på sina utbildningsbevis och skall följa det licensavtal som preciserar villkor för användning av LUR:s logotyper och utbildningsbevis.

LUR har tagit fram standardiserade utbildningsbevis som auktoriserade utbildningsföretag har rätt att använda. Möjlighet finns för auktoriserade utbildningsföretag att ansluta sig till en samordnad produktion av utbildningsbevis genom LUR:s sekretariat.

Licensavtalet samt bilder som visar LUR:s standardiserade utbildningsbevis finns på LUR:s webbsida. www.liftutbildning.se.

8. Återkommande examination och repetitionsutbildning

I enlighet med kraven i SS ISO 18878:2013 ska repetitionsutbildning och återexamination ske var femte år. Med återexamination menas ett teoretiskt och ett praktiskt prov, enligt kraven i LLP.

Repetitionsutbildningen anpassas efter elevens kunskaper och den erfarenhet av arbete med liftar som eleven erhållit efter grundutbildningen.

Liftutbildningsrådet har tagit fram rekommendationer till auktoriserade liftutbildare om vad som ska ingå i en repetitionsutbildning. Dokumentet *Repetitionsutbildning mobila arbetsplattformar* finns på www.liftutbildning.se.